

Sygn. akt V CSK 163/19

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z urzędu

przy uczestnictwie "U." Sp. z o.o. z siedzibą w Z. i Syndyka masy upadłości D. Sp. z o.o. w upadłości w N.

o wpis ostrzeżenia o zakazie zbywania i obciążania nieruchomości,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 października 2019 r., na

skutek skargi kasacyjnej uczestniczki "U.," Sp. z o.o. z siedzibą w Z.

od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. oddala wniosek uczestnika - Syndyka Masy Upadłości D. Sp. z o.o. w upadłości w N. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 października 2018 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił apelację uczestnika U. Sp. z o.o. w Z. w sprawie z urzędu o wpis w księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania i obciążania nieruchomości, złożoną od postanowienia Sądu Rejonowego w J. z dnia 30 maja 2018 r., którym utrzymano w mocy wpis ostrzeżenia o zabezpieczeniu powództwa w postaci zakazu zbywania i obciążania nieruchomości przez uczestnika U. Sp. z o.o.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżył skargą kasacyjną uczestnik „U” Sp. z o.o. w części oddalającej apelację, formułując zarzuty naruszenia art. 34 i art. 5 u.k.w.h. oraz art. 756⁴, art. 626⁶ § 1, art. 626⁸ i art. 626⁹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu nieprocesowym, od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz postanowień w przedmiocie odrzucenia wniosku lub umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie - w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego - przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. W sprawach rozpoznawanych w postępowaniu wieczystoksięgowym, będących w świetle systematyki części drugiej kodeksu postępowania cywilnego jedną z kategorii spraw z zakresu prawa rzeczowego, skarga kasacyjna jest zatem dopuszczalna w sytuacji, w której przedmiotem zaskarżenia są postanowienia orzekające co do istoty sprawy oraz postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania, kończące postępowanie w sprawie.

Kwalifikacja niektórych postanowień wydawanych w postępowaniu wieczystoksięgowym, jako postanowień orzekających co do istoty sprawy, budziła w przeszłości kontrowersje w orzecznictwie. Problem ten koncentrował się jednak na postanowieniach wydawanych w przedmiocie wpisu w księdze wieczystej roszczeń, o których mowa w art. 16 ust. 1 u.k.w.h., w sytuacjach, w których uzyskiwane w związku z takim wpisem zabezpieczenie ma charakter materialnoprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2018 r., II CZ 27/18, niepubl. i powołane tam orzecznictwo). Skarga kasacyjna jest natomiast niedopuszczalna od postanowień sądu drugiej instancji, które

dotyczą wpisów w księdze wieczystej dokonywanych w związku z realizacją zabezpieczenia udzielonego przez sąd w postępowaniu zabezpieczającym (zabezpieczenie procesowe). Stanowisko to ma utrwalony charakter i uzasadnia się je argumentem, że wpis w księdze wieczystej pełni w tych przypadkach tylko funkcję zabezpieczającą (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1997 r., III CZ 1/97, OSNC 1997, nr 4, poz. 37 ze sprost. w OSNC 1997, nr 6 - 7, poz. 136, z dnia 4 lutego 1997 r., III CKN 41/96, OSNC 1997, nr 5, poz. 67, z dnia 17 września 1997 r., II CKN 305/97, niepubl., z dnia 27 października 1998 r., III CKN 8/98, OSNC 1999, nr 3, poz. 65, z dnia 11 grudnia 2001 r., IV CKN 450/01, niepubl., z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, OSNC 2005, nr 6, poz. 112, z dnia 28 września 2016 r., III CZ 34/16, niepubl., z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZ 56/16, niepubl.), względnie, że postanowienia w przedmiocie takiego wpisu nie kładą kresu czynnościom w zakresie uprawnień podmiotowych związanych z ustrojem ksiąg wieczystych lub nie powodują zmiany ujawnionych w księdze wieczystej praw podmiotowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2001 r., V CZ 91/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 25, z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 128/02, niepubl., z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 541/03, OSNC 2005, nr 6, poz. 112, z dnia 23 sierpnia 2012 r., II CZ 94/12, niepubl., z dnia 29 września 2017 r., III CSK 118/17, niepubl.).

Za trafne należy uznać zapatrywanie, że w sytuacji, w której wpis w księdze wieczystej, w szczególności w postaci ostrzeżenia, służy wykonaniu lub dopełnieniu zabezpieczenia udzielonego przez sąd, postępowanie wieczystoksięgowe nie pełni funkcji samodzielnego postępowania nieprocesowego, lecz stanowi stadium wykonawcze (realizacyjne) względem postępowania zabezpieczającego. Postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia podlegają wykonaniu w drodze egzekucji bądź - w zależności od ich treści - w inny sposób, w tym przez wpis w księdze wieczystej (art. 743 k.p.c.). Postępowanie wieczystoksięgowe stanowi wtedy fazę wykonawczą postępowania zabezpieczającego i powinno podlegać obowiązującym w nim regułom, w tym również co do zaskarżalności orzeczeń. W postępowaniu zabezpieczającym skarga kasacyjna jest natomiast niedopuszczalna (por. w związku z tym postanowienia Sądu Najwyższego dnia 15 stycznia 1997 r., III CZ 1/97, z dnia

4 lutego 1997 r., III CKN 41/96, z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CZ 22/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 147, z dnia 17 września 1997 r., II CKN 305/97, i z dnia 27 października 1998 r., III CKN 8/98). Jeżeli postępowanie wieczystoksięgowe służy realizacji takiej funkcji, wydawane w nim postanowienia w przedmiocie wpisu w księdze wieczystej, w tym wpisu ostrzeżenia, nie mogą być zatem kwalifikowane jako postanowienia orzekające co do istoty sprawy w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2016 r., III CZ 34/16, niepubl., z dnia 14 czerwca 2018 r., V CSK 362/17, niepubl., z dnia 12 września 2018 r., II CZ 33/18, niepubl., i z dnia 5 października 2018 r., I CZ 90/18, niepubl.).

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy, należało zauważyć, że sporny wpis w księdze wieczystej w postaci ostrzeżenia nastąpił w wykonaniu postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia wydanego przez Sąd Okręgowy w J. z dnia 21 grudnia 2017 r., zaopatrzonego we wzmiankę o wykonalności, którym Sąd ten orzekł tytułem zabezpieczenia zakaz zbywania i obciążania nieruchomości przez uczestnika U. Sp. z o.o. W tym stanie rzeczy skarga kasacyjna musiała podlegać odrzuceniu, jako niedopuszczalna (*arg. ex art. 519¹ § 1 k.p.c.*).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz uczestnika postępowania - Syndyka masy upadłości D. Sp. z o.o. w upadłości oddalono, ponieważ w odpowiedzi na skargę nie sformułowano żadnych argumentów dotyczących jej dopuszczalności, poprzestając na wniosku o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, niepubl., z dnia 19 listopada 2014 r., III CSK 280/14, niepubl., z dnia 19 czerwca 2018 r., V CNP 60/17, niepubl., z dnia 24 sierpnia 2018 r., II CSK 186/18, niepubl., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 18/18, niepubl., i z dnia 15 marca 2019 r., IV CNP 30/18, niepubl.).

jw